เอเชียปริทัศน์ เป็นวารสารวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเอเชียศึกษา โดยเป็นพื้นที่สำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการและเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณะเพื่อประโยชน์แก่สังคมในวงกว้างต่อไป

เอเชียปริทัศน์ เป็นวารสารราย 6 เดือน ออกเผยแพร่ในเดือนมิถุนายนและธันวาคม และอาจมีฉบับพิเศษปีละไม่เกิน 1 เล่ม รับตีพิมพ์บทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเอเชียศึกษาในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภาษาและวรรณกรรม และมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอเชียปริทัศน์ ยินดีพิจารณาบทความวิจัย (research article) บทความทางวิชาการที่ไม่ใช่งานวิจัย (non-research academic article) บทความปริทัศน์ (review article) และบทปริทัศน์หนังสือ (book review) ที่อยู่ในขอบเขตเนื้อหาข้างต้น ผู้ส่งบทความสามารถส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ได้ตลอดทั้งปี บทความที่ส่งเข้ามารับการพิจารณาจะได้รับการประเมินแบบไม่เปิดเผยตัวตนสองทาง (double-blind review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน

บทความต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ใน ***เอเชียปริทัศน์*** เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนบทความเท่านั้น ผู้พิมพ์และคณะบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความแต่อย่างใด

ลิขสิทธิ์วารสารและบทความเป็นของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอเชียปริทัศน์
ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 ก.ค.- ธ.ค. 2565
ISSN 2673-0650

JOURNAL OF ASIAN REVIEW
Vol.43 No.2 July-December 2022
ISSN 2673-0650

คณะบรรณาธิการ / Editorial Board

กิตติ ประเสริฐสุข — Kitti Prasirtsuk
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ — *Thammasat University*

จรัญ มะลูลีม — Jaran Maluleem
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ — *Thammasat University*

ไชยวัฒน์ ค้ำชู — Chaiwat Khamchoo
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย — *Chulalongkorn University*

ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ — Taweesak Roopsing
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ — *King Mongkut's University of Technology North Bangkok*

ธีระ นุชเปี่ยม — Theera Nuchpiam
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา — *Office of the Royal Society*

สุภางค์ จันทวานิช — Supang Chantavanich
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย — *Chulalongkorn University*

นงเยาว์ เนาวรัตน์ — Nongyao Naowarat
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ — *Chiang Mai University*

ปรัชญา ชุ่มนาเสียว — Prachaya Chumnaseaw
มหาวิทยาลัยรามคำแหง — *Ramkhamhaeng University*

วิทยา สุจริตธนารักษ์ — Witthaya Sucharithanarugse
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย — *Chulalongkorn University*

สุเนตร ชุตินธรานนท์ — Sunait Chutintaranond
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย — *Chulalongkorn University*

พลโท สุรสิทธิ์ ถนัดทาง — LTG Surasit Thanadtang
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ — *National Defence Studies Institute*

สุวรรณา สถาอานันท์ Suwanna Satha-anand
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย *Chulalongkorn University*

อณัส อมาตยกุล Anas Amatayakul
มหาวิทยาลัยมหิดล *Mahidol University*

อิมรอน มะลูลีม Imron Maluleem
สำนักจุฬาราชมนตรี *Sheikhul Islam Office*

ที่ปรึกษา: **Advisor:**
นวลน้อย ตรีรัตน์ Nualnoi Treerat

หัวหน้ากองบรรณาธิการ: **Chief Editor:**
สุภาพร โพธิ์แก้ว Supaporn Phokaew

บรรณาธิการประจำฉบับ: **Issue Editors:**
จิรยุทธ์ สินธุพันธุ์ Jirayudh Sinthuphan

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ: **Language Editor:**
จอห์น ทัสเกอร์ John Tasker

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ **Editorial Assistant**
นุกูณฑ์ บุญวงค์ Nukun Boonwong

ออกแบบปก **Art work**
สุธีย์ บุญลา Sutee Boonla

สำนักงาน
สถาบันเอเชียศึกษา
อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี ชั้น 7
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218 7411 email: ias@chula.ac.th

พิมพ์โดย
ศรีบูรณ์คอมพิวเตอร์-การพิมพ์ โทร. 02-2154506

สารบัญ

คติความเชื่อแบบอินเดียโบราณกับอำนาจของผู้นำในรัฐไทยในยุคร่วมสมัย
กชภพ กรเพชรรัตน์ 1

มองโลกทัศน์อุดมคติอินเดีย จากคำสอนในวรรณกรรมการ์ตูน "เส้นทางสู่รากฐานของท่าน"
ขนบพร วงศ์กาฬสินธุ์ 37

ซอฟต์พาวเวอร์เพื่อส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในตลาดพลู
ชาดา เตรียมวิทยา 70

ชาตินิยมอินเดียกับความสัมพันธ์กับจีนในบริบทเส้นทางสายไหมใหม่
นารีรัตน์ ปริสุทธิวุฒิพร, วิริยา สีบุญเรือง, อภิราดี จันทร์แสง และ Scott Laird Rolston 99

บทบรรณาธิการ

ในยุคนี้ คำว่า อำนาจอ่อน หรือ อำนาจละมุน ที่แปลเป็นภาษาไทยมาจากความคิดเรื่องว่า Soft Power – ซอฟต์พาวเวอร์ ของโยเซฟ ไนย์ นั้นกำลังถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงกันในแวดวงวิชาการนานาสาขาวิชาและเลยออกไปในหมู่ผู้ผลิตอุตสาหกรรมวัฒนธรรมไทยกันอย่างกว้างขวาง ดูราวกับว่าอำนาจหรือความสามารถในการดึงดูดและสร้างความมีส่วนร่วมโดยปราศจากการบังคับนี้กำลังเป็นสิ่งที่สังคมไทยกำลังฝันใฝ่ปรารถนายิ่งนัก บทความในวารสารเอเชียปริทัศน์ ฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2565 ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับความคิดเรื่องซอฟต์พาวเวอร์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

บทความของ *กชภพ กรเพชรรัตน์* วิเคราะห์ให้เราเห็นถึงอำนาจของทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างพิธีกรรมและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการถ่ายทอด โน้มน้าวและสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและสังคมให้แก่ผู้คนในสังกัดของรัฐไทย ทั้งที่เป็นรัฐจารีตและรัฐสมัยใหม่ บทความชิ้นนี้มองพิธีระดับชาติของรัฐไทยและพิธีกรรมระดับท้องถิ่นของอุบลราชธานี ผ่านแว่นของทฤษฎีรัฐนาฏกรรมของคลิฟเฟิร์ด เกียร์ทซ์ที่มองว่าพิธีกรรมหาใช่เป็นเพียงพิธีศักดิ์สิทธิ์ แต่ยังเป็นละครฉากใหญ่ที่ทำให้อำนาจที่เป็นนามธรรมให้กลายรูปธรรมขึ้นมา ทำให้ประชาชนที่เป็นผู้ชมสัมผัสได้ถึงบารมีของผู้นำและยอมรับโครงสร้างทางอำนาจได้อย่างปราศจากคำถาม และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและการเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองจากรัฐจารีตแบบเดิมมาเป็นรัฐสมัยใหม่มาระยะหนึ่งแล้ว พิธีกรรมที่ใช้คติความเชื่อและโครงสร้างทางอำนาจแบบอินเดียก็ยังกลับถูกนำกลับมาใช้เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์อันสูงส่งให้แก่สถาบันทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นอยู่เสมอ

ในทำนองเดียวกัน บทความของ *ขนบพร วงศ์กาฬสินธุ์* ก็วิเคราะห์เราเห็นถึงค่านิยมและอุดมคติของชาติที่ถูกถ่ายทอดและปลูกฝังผ่านหนังสือนิยายภาพหรือหนังสือการ์ตูนสำหรับเยาวชน บทความชิ้นนี้ให้ความสนใจกับนิยายภาพของอินเดีย

ชุด เส้นทางสู่รากฐานของท่าน (The Route to Your Roots) ที่จัดพิมพ์มานับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969 จนถึงปัจจุบัน สาระสำคัญของหนังสือนิยายภาพชุดนี้คือการปลูกฝังอุดมคติของความเป็นพลเมืองอินเดียหลังได้รับเอกราช พลเมืองผู้ที่รักและหวงแหนชาติอินเดียทั้งในมิติความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับเทพเจ้าและกับธรรมชาติ ผ่านเรื่องเล่าแบบมหากาพย์และปรัมปรา และประวัติบุคคลสำคัญ

ถัดมา บทความของ **ชาดา เตรียมวิทยา** ก็ยังสนใจกับประเด็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าเราจะสามารถใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการฟื้นฟูชุมชนตลาดพลู อันเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งได้อย่างไร บทความชิ้นนี้มองว่า การแปลวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อให้กลายเป็นกิจกรรมที่ผู้คนสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น การท่องเที่ยวแบบเดินเท้า (Walking Street) จะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในมิติทางศาสนาและความเชื่อ อันถือเป็นอำนาจละมุนที่จะดึงให้นักท่องเที่ยวการเข้าถึงชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สุดท้าย บทความของ **นารีรัตน์ ปริสุทธิวุฒิพร, วิริยา สีบุญเรือง, อภิราดี จันทร์แสง และ Scott Laird Rolston** พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับจีน รวมทั้งเหตุและปัจจัยที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศเสื่อมลงนับตั้งแต่การเกิดขึ้นของโครงการ One Belt One Road ของจีน โครงการดังกล่าวอาจจะถือได้ว่าเป็นกลไกในการขยายอิทธิพลของจีนในโลกผ่านอำนาจละมุนของการพัฒนาและความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งบทความชิ้นนี้ได้ตั้งข้อสังเกตนี่น่าสนใจว่า กลไกดังกล่าวอาจจะสร้างปัญหาได้มากกว่าประโยชน์หากไม่สามารถดึงดูดให้คู่สัมพันธ์ก้าวข้ามความคิดแบบชาตินิยมและผลประโยชน์แห่งชาติได้

จิรยุทธ์ สินธุพันธุ์
บรรณาธิการประจำฉบับ